

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.7.20>

УДК 351:342.57

В. В. Кушніков,

аспірант, Національний аерокосмічний університет

«Харківський авіаційний інститут»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-0843-4516>

**МЕТОДИ ВИБОРУ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ РОЗВИТКУ
ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ**

V. Kushnikov,

PhD student, National Aerospace University “Kharkiv Aviation Institute”

**METHODS OF SELECTING OF STRATEGIC DIRECTIONS FOR THE
DEVELOPMENT OF STATE POLICY OF UKRAINE IN THE FIELD OF
INFORMATION SECURITY**

У статті здійснено дослідження методів вибору стратегічних напрямів розвитку державної політики України у сфері забезпечення інформаційної безпеки. Зокрема, здійснено поділ методів вибору стратегічних напрямів розвитку державної політики України у сфері забезпечення інформаційної безпеки на групи. Охарактеризовано специфічні методи реалізації державної політики у сфері забезпечення інформаційної

безпеки. Виокремлено пропаганду як один із найпопулярніших методів поширення інформації.

Показано, що найважливішою підгрупою методів вибору стратегічних напрямів розвитку державної політики України у сфері забезпечення інформаційної безпеки є підгрупа методів оцінки та подання інформації, відмінністю яких виступає орієнтація на специфічну інтерпретацію інформаційної політики та її проявів і, відповідно, – на особливий підхід до її аналізу.

Акцентовано увагу на тому, що серед методів першої групи слід виділити способи оцінки та подання інформації, способи організації та процедури вивчення інформаційно-пізнавального процесу, а також способи отримання первинної (не обробленої) інформації про політичні факти, події, явища.

Відмічено, що, хоча методи організації та процедури дослідження інформаційно-пізнавального процесу не носять специфічно-політологічного характеру і можуть використовуватися всіма іншими науками, вони, проте, мають важливе значення для підвищення ефективності вивчення процесу, що розглядається.

Підкреслено, що одним із найпопулярніших методів поширення інформації, який використовується все частіше урядами різних країн для вирішення поставлених завдань та досягнення мети, є пропаганда. Зауважено, що досі існує негативне ставлення до пропаганди як до суто «тоталітарного» методу поширення інформації.

Зазначено, що, у цілому, величезне значення для ефективного вивчення проблем стратегічного розвитку державної політики у сфері інформаційної безпеки набуває розробка її методичної основи.

The article studies methods of choosing of strategic directions of development of the state policy of Ukraine in the sphere of information security. In particular, the division of methods of choosing of strategic directions for the development of Ukraine's state is carried out. The specific methods of implementation of the state policy in the sphere of information security are

characterized. Propaganda is singled out as one of the most popular methods of information dissemination.

It is shown that the most important subgroup of methods of hoosing of strategic directions for the development of the state policy of Ukraine in the field of ensuring of information security is a subgroup of methods for assessing and presenting of information, the difference of which is the orientation towards a specific interpretation of information policy and its manifestations and, accordingly, is based on a special approach to its analysis.

Attention is focused on the fact that among the methods of the first group it is necessary to allocate methods of assessment and presentation of information, methods of organization and procedures of studying of information and cognitive process, as well as methods of obtaining of primary (not processed) information about political facts, events, phenomena.

It is noted that, although the methods of organization and procedures for the study of the informational and cognitive process are not specific-political and can be used by all other sciences, they are nevertheless important for increasing of the efficiency of the study of the process under consideration.

It is emphasized that one of the most popular methods of information disseminating, which is increasingly used by governments of different countries to solve the tasks and achieve the goal, is propaganda. It is noted that there is still a negative attitude to propaganda as a purely "totalitarian" method of disseminating information.

It is noted that, in general, of great importance for the effective study of the problems of strategic development of state policy in the field of information security is the development of its methodological basis.

Ключові слова: державна політика, інформаційна безпека, стратегічні напрями, методи, інформація.

Keywords state policy, information security, strategic directions, methods, information.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Багато країн закономірно йдуть у своєму розвитку до інформаційного суспільства, і перешкоди, з якими вони стикаються на цьому шляху, вимагають наукового осмислення та ретельного аналізу. Навіть ті держави, які ще не зіткнулися з «вибухом комунікацій» (у цих країнах ще не отримали належного розвитку інформаційні технології), все одно відчувають на собі сильний вплив інформаційного потенціалу. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій спричинив виникнення глобального інформаційного простору, і для подальшого ефективного розвитку всім країнам необхідно інтегруватися в цей процес. Вищезазначене обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сама інформаційна політика різноманітна у проявах. Класифікуючи її, вчені і практики виділяють ряд родових ознак, що дозволяють об'єднати в одну логічну групу конкретні форми, види та напрями інформаційної політики (наприклад: державна та партійна; стратегічна і тактична, державна та регіональна, прогресивна та реакційна; економічна та соціальна тощо).

Окремо слід зазначити, що багато досліджень присвячено саме питанням державної політики забезпечення інформаційної безпеки, зокрема, таких авторів, як: І. Гореліков, П. Горінов, Н. Клименко, Т. Савосько, В. Сілаєв та ін. Проте методичним засадам вибору стратегічних напрямів розвитку державної політики України у сфері забезпечення інформаційної безпеки приділяється недостатньо уваги.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є дослідження методів вибору стратегічних напрямів розвитку державної політики України у сфері забезпечення інформаційної безпеки.

Для досягнення поставленої мети в роботі пропонується поставити та вирішити такі завдання:

- здійснити поділ методів вибору стратегічних напрямів розвитку державної політики України у сфері забезпечення інформаційної безпеки на групи;

- охарактеризувати специфічні методи реалізації державної політики у сфері забезпечення інформаційної безпеки;

- виокремити пропаганду як один із найпопулярніших методів поширення інформації.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Умовно методи, що сприяють стратегічному розвитку державної політики у сфері інформаційної безпеки можна поділити на великі групи. Першу з них становлять методи, пов'язані із пізнанням будь-яких політичних явищ і процесів взагалі, включаючи й інформаційну політику. Фактично – це методи, що використовуються для аналізу конкретного політичного процесу. Друга група включає сукупність специфічних методів реалізації інформаційної політики. Зрозуміло, кожна з цих груп має цілком самостійне значення, оскільки використовується щодо різних аспектів інформаційної політики [1; 3; 5].

Приступаючи до характеристики першої групи методів, слід зауважити, що їх, своєю чергою, можна розділити на кілька підгруп.

Найважливішою серед цих підгруп є методи оцінки та подання інформації, відмінністю яких виступає орієнтація на специфічну інтерпретацію інформаційної політики та її проявів і, відповідно, – на особливий підхід до її аналізу.

До таких методів слід віднести:

- антропологічний – орієнтує на оцінку та аналіз інформаційної політики як явища, зумовленого природою людини;

- соціологічний – орієнтує на оцінку й аналіз інформаційної політики як явища соціально зумовленого (економікою, соціальною структурою, ідеологією та культурою);

- психологічний – орієнтує на оцінку й аналіз інформаційної політики як явища, обумовленого психологічними характеристиками людей, включаючи їх соціально-психологічні особливості;

- біхевіористський – орієнтує на оцінку й аналіз інформаційної політики як явища, що чинить сильний вплив на поведінку окремих осіб та груп;

- нормативно-ціннісний – орієнтує на оцінку й аналіз інформаційної політики з точки зору її аксіологічної сутності, відповідності функціонуючим та ідеальним нормам та цінностям;

- процесуальний – орієнтує на оцінку й аналіз інформаційної політики як циклічного процесу, що має певні фази чи стадії;

- структурно-функціональний – орієнтує на оцінку й аналіз інформаційної політики як явища, що володіє складною структурою, кожен елемент якої має певне призначення та виконує свої специфічні функції;

- системний – орієнтує на оцінку й аналіз інформаційної політики як цілісного, впорядкованого та саморегулюючого механізму;

- інституційний – орієнтує на оцінку та аналіз тих соціально-політичних інститутів, за допомогою яких реалізується інформаційна політика;

- критично-діалектичний – орієнтує оцінку й аналіз інформаційної політики з погляду її критичного розгляду, і навіть – виявлення протиріч як джерела її самодвиження;

- порівняльний – орієнтує на оцінку й аналіз інформаційної політики шляхом зіставлення її однотипних форм, що функціонують у різних умовах, з метою їх оптимізації;

- історичний – орієнтує на оцінку й аналіз інформаційної політики під кутом зору її послідовного тимчасового розвитку, на виявлення в ній зв'язку минулого, сьогодення та майбутнього [2; 4].

Іншу підгрупу першої групи складають методи організації та процедури дослідження інформаційно-пізнавального процесу. І хоча методи

цієї підгрупи не носять специфічно-політологічного характеру і можуть використовуватися всіма іншими науками, вони, проте, мають важливе значення для підвищення ефективності вивчення процесу, що розглядається.

Основними з цієї підгрупи методів є:

- аналіз;
- синтез;
- індукція;
- дедукція;
- абстрагування;
- сходження від абстрактного до конкретного;
- поєднання історичного та логічного аналізу;
- аналогія;
- моделювання.

До окремої підгрупи першої групи слід віднести також методи отримання первинної (не обробленої) інформації про політичні факти, події, явища [1;6].

Серед них можна виділити:

1. Метод спостереження – один із найпоширеніших методів отримання первинної інформації. При цьому спостереження може бути короткочасним, середньочасним і довготривалим; індивідуальним і колективним, «включеним» (коли спостерігач бере участь безпосередньо в політичних подіях, що вивчаються ним), і стороннім (тобто зовнішнім).

2. Опитування – найважливіший інструмент виявлення стану громадської думки. Насправді опитування громадської думки фактично виступали як методи політичної розвідки і виявлення позицій населення з різних проблем політичного характеру. Згодом вони перетворилися на методи виявлення настроїв громадян та засіб надання певної спрямованості цим настроям. Виступаючи як інструмент пропаганди та одночасно виконуючи допоміжну роль стосовно засобів масової інформації, опитування громадської думки дозволяють перевірити ефективність пропагандистського

забезпечення певного політичного курсу. У багатьох відношеннях опитування громадської думки містять значний елемент запрограмованості та можуть бути використані з метою маніпулювання громадською думкою. У таких випадках ЗМІ перетворюються на зброю, що допомагає неохайним учасникам політичної гри здійснювати свої задуми.

Розрізняють:

- анкетне опитування – вид опитування, з якого на основі вибіркового статистичного аналізу визначається думка конкретних груп людей (аж до суспільної думки) про ті чи інші політичні події, дається наукова інтерпретація отриманих формальних даних з метою вироблення відповідної лінії політичної поведінки, або її коригування;

- інтерв'ю – вид опитування, яке проводиться, як правило, за задалегідь наміченим планом і темою, та передбачає прямий контакт інтерв'юера з учасниками політичних подій.

3. Бесіда – відрізняється від інтерв'ю тим, що має двосторонній характер, унаслідок чого її учасники перебувають у рівному становищі.

4. Аналіз статистичних матеріалів – метод, що дозволяє абстрагуватися від обмежень часу та простору та на основі вилучених статистичних відомостей виявити відповідні тенденції, або простежити чинні закономірності.

5. Вивчення документів – цей метод включає аналіз офіційних матеріалів (стенограм засідань уряду чи парламенту, програм політичних партій тощо), особистих документів (листи, щоденники, мемуари), а також фото-, аудіо-, кіно-, відеодокументів тощо).

6. Експеримент – метод, під час проведення якого імітується розвиток того чи іншого політичного явища, у результаті з'являється можливість передбачити подальший перебіг реального політичного процесу, як наслідок розкриття його внутрішніх механізмів [2; 4; 5].

Не применшуючи значення першої групи методів, слід підкреслити, що найбільш ефективною виступає група специфічних методів реалізації державної політики у сфері забезпечення інформаційної безпеки.

Одним із найпопулярніших методів поширення інформації, який використовується все частіше урядами різних країн для вирішення поставлених завдань та досягнення мети, є пропаганда (від лат. *propagare* – поширювати). Відразу слід зауважити, що досі існує негативне ставлення до пропаганди як до суто «тоталітарного» методу поширення інформації.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, величезне значення для ефективного вивчення проблем стратегічного розвитку державної політики у сфері інформаційної безпеки набуває розробка її методичної основи.

Умовно методи аналізу інформаційної політики можна поділити на великі групи. Першу їх становлять методи, пов'язані з пізнанням будь-яких політичних явищ та процесів взагалі, включаючи сюди та інформаційну політику. Друга група включає сукупність специфічних методів реалізації інформаційної політики.

Зокрема, серед методів першої групи слід виділити способи оцінки та подання інформації, способи організації та процедури вивчення інформаційно-пізнавального процесу, а також способи отримання первинної (не обробленої) інформації про політичні факти, події, явища.

Не применшуючи значення першої групи методів, слід підкреслити, що найбільш ефективною виступає група специфічних методів реалізації інформаційної політики. Використання всієї сукупності методів аналізу інформаційної політики має значення для її успішної практичної реалізації.

Література

1. Бєлай С. В., Корнієнко Д. М. Інформаційна безпека сьогодення – невід'ємна складова воєнної безпеки. Актуальні проблеми управління

інформаційною безпекою держави. Київ : Національна академія Служби безпеки України, 2018. 408 с.

2. Панченко О. А. Інформаційна безпека в епоху турбулентності: державно-управлінський аспект. Київ : КВІЦ, 2020. 331 с.

3. Савосько Т. Особливості формування державної інформаційної політики. *Аспекти публічного управління*. 2024. № 12(1). С. 22–28.

4. Ситник Г. П., Клименко Н. Г., Гореліков І. О. Державна політика забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки, як її складової: проблеми та шляхи їх вирішення. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2024. № 5. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2024_5_6.

5. Сілаєв В., Горінов П. Політика інформаційної безпеки в умовах цифрової трансформації України: виклики та шляхи попередження. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2024. № 3(75). С. 81–87.

6. Ткачук Т. Ю. Забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції України: правовий вимір. Київ : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. 411 с.

References

1. Bielai, S.V. and Korniienko, D.M. (2018), *Informatsiina bezpeka sohodennia – nevidiemna skladova voiennoi bezpeky. Aktualni problemy upravlinnia informatsiinoiu bezpekoiu derzhavy* [Information security today is an integral part of military security. Actual problems of information security management of the state], Natsionalna akademiia Sluzhby bezpeky Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

2. Panchenko, O.A. (2020), *Informatsiina bezpeka v epokhu turbulentnosti: derzhavno-upravlinskyi aspekt* [Information security in the era of turbulence: the state-management aspect], KVITs, Kyiv, Ukraine.

3. Savosko, T. (2024), “Features of the formation of state information policy”, *Aspekty publicлноho upravlinnia*, vol. 12(1), pp. 22–28.

4. Silaiev, V. and Horinov, P. (2024), “Information security policy in the context of digital transformation of Ukraine: challenges and ways of prevention”, *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom. Politychni nauky ta publichne upravlinnia*, vol. 3(75), pp. 81–87.

5. Sytnyk, H.P., Klymenko, N.H. and Horielikov, I.O. (2024), “State policy of ensuring of information security and cybersecurity as its component: problems and ways to solve”, *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 5, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2024_5_6, (Accessed: 30.06.2025).

6. Tkachuk, T.Iu (2018), *Zabezpechennia informatsiinoi bezpeky v umovakh yevrointehratsii Ukrainy: pravovyi vymir* [Ensuring of information security in the conditions of European integration of Ukraine: legal dimension], TOV «Vydavnychiy dim «ArtEk», Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 02.07.2025 р.